„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи шаљу се администрацији, а рукописи Уредништву „БРАНИКА“ у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт год.: К 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација »Браника« налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 194. У Новом Саду, у четвртак 26. августа (8. септембра) 1904. Година XX.

Матица Српска.

У потиштеном стању, у којем се српски народ у овим крајевима налази како на политичком, тако и на народно-црквеном пољу, остају му само српска друштва, економна и књижевна, где може своје народно биће на видик износити, где српски осећај може наћи одушке: да Србин још живи. Али у новије доба шовинистичка струја у нашој отаџбини хоће да нам и ово спречи. Мађарске шовинисте већ говоре и пишу, да немађарске народности ваља потиснути не само са народно-црквенога поља, него да ваља и њихове економне, привредне установе и њихова књижевна друштва покосити, како би немађарске народности лакше могле бити претопљене у „јединствени мађарски народ.“

У нас Срба има једно друштво, које српски народ чува као зеницу свога ока, а то је *Матица Српска*. Има скоро осамдесет година, како је основана Матица Српска. Нису је основали великаши и богаташи, већ скромни *српски трговци* и још скромнији српски књижевници. За тих осамдесет година имала је Матица разних непогода, али се у најтежим околностима знала одржати. Но од кад је шовинистичка струја у нашој отаџбини маха отела, српски народ према жалосној судби словачке Матице обузима страх, да и Матицу Српску неће иста судба постићи. Зато се у последње доба Матица Српска морала савијати и превијати, да не би само од стране власника у Будимпешти замерке било. И мада су ти власници често тражили длаку у јајету, мада је Матица Српска била денунцирана да има и политичких цели — то се њеном коректном деловању није могло ништа замерити.

За ових осамдесет година Матица Српска је у сваком погледу напредовала. Српски родољуби поверавали су Матици своје родољубиве фундације и Матица Српска данас располаже многим фундацијама и знатном главницом.

Што се тиче главне цели Матице Српске, њенога књижевног рада, то држимо да се не ваља на тај књижевни рад каменом бацати. Држимо, да није баш све тако „труло“ у Матици, као што то неки тврде са несумњиво партајског гледишта. Ми ћемо признати, да би се могао у Матици развити и живљи књижевни рад, али хоће-ли се тај приговор чинити само онима, који стоје на челу управе Матичине?? Не би-ли се требао учинити највећи приговор баш *учмалости* српскога народа за књижевне радове? Нека српски књижевници, нека српска омладина живље прегне за књижевним радом, па ће и Матица у своме деловању имати већега полета.

Но што и ми морамо замерити неким појавама код Матице, то је, да скупштине Матичине често постају трчалиште за кортешовање ради подељења многих стипендија. Ове године, на жалост, та појава хоће да избије још у ружнијем облику. Услед смрти незаборављеног Илије Вучетића, који је звање фискала у дугом низу година вршио, настала је потреба да се фискалско место способном особом попуни. Но ту је наступила читава трка за то место. Многи млађи правозаступници осетили су способност да замену Илију Вучетића. Са неке стране хоће да се каже: Па фискал Матице Српске треба да је просто добар адвокат и ништа више. Ми нисмо тога мишљења, јер држимо, да фискал није само позван да води парнице, већ да је и *правни саветник* Матице, шта више да треба да је са својим знањем и *иначе* саветник тог нашег првог друштва, што га Српство у овим крајевима има.

Сутра се отвара скупштина Матице Српске, па се бојимо, да ће бити још веће трке него при деленју стипендија.

Ако би имали какав савет дати члановима Матице Српске, који ће се сутра скупити у скупштини, то би био, да при слободном избору фискала *чувају достојанство Матице Српске.*

Српски народ у овим крајевима живи данас у најтежим приликама. Ми се морамо у сваком погледу чувати, да на Матицу Српску ни најмања сенка не падне. Ваља српски народ свагда да се сети, да му је Матица остала још као једино уточиште, па нека је и даље сматра као зеницу свога ока.

Руско-јапански рат.

Битка код Љаојана, која је десет дана трајала, била је исто тако аријергардна борба, као што беху у опште сви бојеви руске војске за последња два месеца. Још у јулу месецу почели су Руси да одвлаче ратни материјал из Љаојана, што беше знак, да се Куропаткин спремио, да и код Љаојана задржи Јапанце само толико, колико је потребно да се руска војска у реду повуче према Мукдену. То је Куропаткину сјајно пошло за руком и оно, што енглески листови трубе о некој забуни у редовима руске војске при повлачењу од Љаојана, не заслужује никакве вере. Немачки пуковник *Гедке* на против јавља, да су Руси сузбили све нападе јапанске, и за то време се остале руске колоне у реду повукле.

Борба око Љаојана.

И у суботу, 21. авг. (3. септ.) бесниле су страшне битке пред Љаојаном. Јапанци

ЛИСТАК.

Одломци
из осталих Змајевих писама Абуказему.

10.

Београд, 30. септ. 1897.

Драги Илија!

Е баш ми је драго, што си ми у изглед ставио, да ћу те као госта под мојим кровом скоро моћи загрлити.

Ти се сада са Тоном споразуми, хоће ли Вам доста бити за «спавоар» и за будоар *једна* попространа соба са два прозора и са двојих врата. А да се не би свадили, ја ћу вам показати, који је чији прозор; (врата вам нећу показати, — макар ми сваки дан читали лекцију о невештом гостопримству.)

А да се не бисте побојали, да ће који од вас на земљи спавати, чујте, да сам се баш сад сетио, да ја имам таван, и на тавану још један гвозден кревет, (на који су већ и стенице заборавиле), — тај ће се кревет скинути доле и ту ћете се ви комотно одмарати, један другоме нећете сметати (т. ј. ако нисте *пасионирани ркачи.*)

. . . . . Ја Вас, дакле, чекам са раширеним рукама. Немојте да ми се та радост изјалови.

Твој пријатељ

Јован.

Пиши ми у *рекомандованом* писму јер овде се још није сасвим затро леп стари обичај, да се по које писмо тако изгуби, да га после ни са свећом не можеш наћи.

11.

Београд, 27. окт. 1897.

Драги Илија!

О прошлој слави Вуковој — — каква »прошла»? тâ не пролази, — даклем о најновијој прослави Вуковој виђасмо разних гостију (био је чак и Поп. Стева Вацки), али од мене највише очекивани и обећани *Абу*— пао је на macul-y lute-y моје retine. Залуд бечих очи, — не видех га.

Нису сви, ни Матичини изасланици били најздравији (особито после банкета)) могао је, даклем, бити и један реуматичан изасланик, могао је и он своје кости затрудити, (особито кадд се зове *Крнтомесић).*

Ти си, истина, твој недолазак за рана јавио и тако си ипак из далека кумовао, пославши написмено своје «отрекох сја».

Али шала на страну (т. ј. на прву страну овог писма) а на другу, трећу и четврту долази једна озбиљна молба.

Ти се можда још сећаш да сам ја, долепотписани, негда у своје (и твоје) време уређивао неки «Стармали.» Кажу, да није био рђав лист, — многи ни данас не могу да га забораве.

Кад је тај лист осуђен на смрт и сахрањен, остала је из њега повећа рпа разноврсног рукописа дописничког — што је писано црним мастилом, то је сад пожутело, што је писано плајвазом, на томе се виде трагови гумаластике времена и т. д. и ја сам морао купити оштрије наочаре, да по нешто прочитам. Ту рпу ја зовем: «Заоставштине † Стармалог.» Нађе се ту по нешто и из мога грешнога пера (из твога нема ништа, јер твоје је per expresse шиљано у штампу).

Превртећи тај археолошки материјал наиђох и на једну дугачку песничку Taeni-у, састављену из много дужих или краћих proglotida (у облику једне, две или више строфа). Погледим боље — видим, да је мој рукопис; бодем очи — и видим наслов: «Риболошке ситнице.» Усудим се, да нешто прочитам, — кад тамо, а оно изгледа да би се могло још и данас штампати (данашња је артија много трпељивија). Али јест, — тај Bandwurm нема главе! (чему се доктори никад не радују) т. ј. фале првих неколико проглотида, а остали су ту. Сад ја лупам главу, шта то може бити — знам да је Бранко писао песму без *свршетка*, ал ово би била песма *без почетка.* Ајак, то не може бити. Опет лупам главу *своју* (као да је *туђа*) и задржао сам се на тој могућности, да су можда први проглотиди штампани у «Стармалом» а на ово остало је и Бог заборавио, — или је можда са престајањем «Стармалог» престала и могућност даљем излажењу.

Па пошто ја немам овде ни једне године «Стармалог» то притичем к теби са молбом, да ти преметнеш последњу (па и претпоследњу и пред претпоследњу) годину тога листа, па ако нађеш какве стихове о рибама, под поменутим насловом, или можда под другим, то да ми препишеш и пошљеш, а

су заузели и последњи низ брежуљака који се налазе на северу Љаојана између јапанских позиција и железнице.

Енглески листови описују ужасне катастрофе које су се догађале пред Љаојаном и на руској и на јапанској страни. То су биле најстрашније битке које историја има да забележи. И поред свега тога што је генерал Куропаткин још у почетку решио да се са свом снагом не упушта у борбу са двапут јачим непријатељем, ипак је он сваку стопу земље уступао тек пошто је Јапанцима наносио огромне губитке. Цело поље пред Љаојаном црни се од лешева, чији се задах у варопи већ силно почео да осећа. И код Руса било је ужасних сцена приликом прелаза преко реке Тајци. При прелазу преко реке подавило се тако много коња да су њихови лешеви начинили прави мост. Војници су преко тих лешева гомилама прелазили. Али под притиском воде лешине попусте и војници се у једном тренутку почеше да срозавају у воду. Од овог ужасног призора два војника који су баш хтели да отпочну да прелазе полудели су. На обема странама има безброј рањеника, и осећа се велика оскудица у лекарима, нарочито у хирурзима. Само тешко рањенима указује се лекарска помоћ, остали се морају сами помоћи како могу.

Број погинулих и рањених с обе стране већ се попео на 60.000 људи. Руси се скупљају код јантајских угљених мајдана, северозападно од Љаојана.

Генерал-ађутант *Куропашкин* телеграфише 23. августа (5. септ.) цару *Николи* ово: „*Повлачење* наших трупа од Љаојана на десну обалу реке Тајци ноћу 22. авг. (4. септ.) *извршено је у добром реду*. Наша позадница је осујетила неколико покушаја непријатељевих, да нас гони. 22. авг. непријатељ појача свој положај против нашег левог крила, протежући се од јантајских рудника према северу. У правцу Бензикоу-Мукден установљено је, да је непријатељ извршио прелаз на десну обалу реке Тајци западно од Бензикоу. И од Љаојана и његове околице Јапанци пређу 22. авг. на десну обалу реке.“

Како се из Петрограда чује, генерал-лајтнант *Линевић* је са својим корпусом стигао из Владивостока у близину Мукдена.

Битка око Порт-Артура.

У Тијенчину се сазнаје са званичне стране да је бомбардовање Порт-Артура од 12. (25.) авг. трајало три сата. 13. (26.) авг. бомбардовани су војни магацини, а увече руски ратни бродови у портартурскоме пристаништу. 14. (27.), 15. (28.) и 16. (29.) авг. било је опште бомбардовање, цела јапанска артиљерија била је стављена у дејство. Јапанци су према извештајима, који су стигли у Лондон, имали огромних губитака. 17. (30.) авг. није избачен ни један метак, а 18. (31.) авг. бомбардовање је настављено. Сад се видело да Јапанци уопште нису били заузели ни једно озбиљно утврђење него само неколико малих тврђавица, које су сада опет у руским рукама, тако да Јапанци нису у ствари још ни отпочели освајање око Порт-Артура. Шта више енглески листови сазнају да Порт Артур није потпуно ни опкољен и тек сад су Јапанци послали једно јако одељење на југ ка Лиаотешану да би Порт-Артур потпуно блокирали.

Не само са сува него ни с мора није Порт-Артур блокиран као што треба и кинеске џунке и дан данји увозе храну у Порт-Артур. По некад јапанским крстарицама које крстаре око Порт-Артура испадне за руком да коју таку џунку и ухвате. Тако, по извештају „Рајтерова Бироа“, јапански адмирал Хозоја прошлог четвртка и петка ухватио је 26 кинеских џунка натоварених животним намирницима које су безбрижно пловиле за Порт-Артур. Џунке су отправљене у Талијенван и узапћене су; људство са њих пуштено је у слободу.

ако не нађеш, да ми одговориш: nincs. Завршујем, јер сам већ морао здраво уситнити, и ово ћеш морати читати на микроскоп.

Твој пријатељ *Јова*.

12.

Београд, 30. окт. 1897.

Драги Илија!

Кад смо већ запливали у живљу кореспоненцију а ми се задржимо мало при тој окупацији, заборавивши да нас је на то покренула само једна тенија, која соли ум. Бар ћемо видети, ко је човек а ко је жена, т. ј. ко ће имати *последњу* реч.

Хвала ти, што си импровизирао велики четвртак, т. ј. што си претурио свих *дванаест глава* «Стармалови» *евангелија*. Бар си се при томе морао сетити оних лепих времена, које ја никад нећу заборавити.

Ал ево ја главни дефицит упитнога стиходрљанија ни данас не могу друкче да растумачим, него да је морао негде бити штампан, — а где би био на другом месту, него у »Стармалом«? За то, кад будеш мало доколан, завири, молим те, још једаред, можда ћеш ипак наћи.[8]). . . . .

Твој *Јова*.

[8]) Абукавем је затим још једаред прегледао „Стармале“, и најпосле нашао је то, што је Змај желео. Затим му је послао одмах, на што му је Змај одмах одговорио и захвалио се. О том у п. 13., што долази.

Збор српских вероисповедних учитеља среза ст.-бечејског.

Држим да ће и поштоване читаоце «Браника» занимати рад учитеља овога среза, па вам зато шаљем кратак извештај о раду овога збора, који је одржан 19. авг. (1. септ.) о. г.

После призивање св. духа отишли су сви учитељи и учитељице са свештеником Јелчићем на гробље, где је одржан помен пок. учитељима Јовану Михајловићу, Јовану Чиплићу и Ђури Врбашком. После тога скупили су се учитељи у централну српску основну школу, где је одржан сам збор, који је у главном овако текао.

Када је констатовано, да је довољан број чланова, отворио је седницу г. Душан *Стојшић*, председник, те је одата уобичајена почаст умрлим члановима овога збора: Јови *Михаиловићу*, Ђури *Врбашком*, *Кирићу*, Н. *Максимовићу* и Зорки *Кроникевој*. За тим је председник поднео извештај о раду годишњег одбора, који је без примедбе примљен. — Четврта тачка дневнога реда била је: обнова часништва и год. одбора. Изабрани су: Д. *Стојшић* за председника, М. *Кнежевић* за потпредседника, а у одбор: Јов. З. *Медурић*, Павле *Терзин*, Јеврем *Миковић*, Шандор *Велимировић* и Ст. *Шимић*.

5. тачка: Практична радња из рачуна. Сабирање и одузимање, ради Коста *Дражић*. — Јован З. *Медурић* је предложио да се изрече Дражићу захвалност на раду, јер је показао много добре воље и љубави према предмету, ма да нам истина ништа ново не изнаша, и ма да и сама радња има недостатака.

6. тачка: «Реч две о начину привикавања деце на чистоту» предаје Ленка *Кекић*. — П. *Терзин* у својој оцени похваљује труд предавачице, ређа добре стране самога предавања и моли предавачицу, да је у коме листу штампа.

7. Предавање из геометрије у V. и VI. разр. предаје П. *Бошњаковић*. — Ово предавање издато је било на оцену Јовану *Поповићу*. Предавање и критика су прочитани на збору и решено је уступити критику писцу, који је због болести одсутан.

8. «Огледало ваљане учитељице» предаје Љубица *Јовановић*. У своме предавању предавачица говори шта би све требало да ради учитељица; тако би требала учитељица да упути наше женскиње да туђе обичаје из неке уображености не цене више него своје, да посећују српске породице, да упућују српске матере, како да васпитају своју децу, те да тиме придонесу да се домаће васпитање унапреди и на здраву основу стави и т. д. Због лепих мисли критичар Јов. З. *Медурић* захвалио је предавачици, искрено пожелио да учитељице и на делу покажу рад, који им предавање ставља у дужност и он је онда уверен, да ће углед учитељица у народу скочити, али да ће и народ имати од тог рада својих учитељица користи.

9. «Лекција из мађарског језика» предаје Крста *Малеташки*. Малеташки нам је прочитао две лекције из његовог „*Наставног градива из мађарског језика за III. разред српских народних школа по начину непосредности*“, и то за месец септембар и октобар. Годишњи одбор доделио је ове лекције на оцену Јов. З. *Медурићу*. Оцењивач *Медурић* жали пре свега, што нема у руци цело наставно градиво за III. разр., онда би лакше могао изрећи свој суд о целини него о појединим деловима, но и о овим лекцијама ће да рече своју.

Малеташки при писању наставног градива *не обзире се на оно, што је прописано од наше највише школске власти*, него је, судећи по овим лекцијама, прекорачио онај оквир, кога се требао држати, јер је одређен од највише власти.

Своје лекције поделио је у девет група. Прва група му је: унутарњи живот школе. Из даљег рада оцењивач не види да писац обрађује своју групу, то оцењивач и примерима доказује. Малеташки почне врло лепо обрађивати поједине делове, али их врло често не довршује него их прекида са «и т. д.» и то му је једна грдна мана. Код Малеташког оцењивачу се допада само начин, како то ради, а по његовом градиву успех ће постићи само онај учитељ који влада мађарским језиком као Малеташки. Како наставно градиво г. Малеташког изалази у «Шк. Одјеку,» предлаже Медурић да се додели једноме члану да напише оцену о целом градиву за III. разред и да је поднесе идућем збору.

Збор је предлог усвојио и додељује се Јовану З. *Медурићу* да напише исцрпну оцену на »Наставно градиво из мађарског језика« од К. Малеташког за III. раз. срп. школа.

Сомборски сремски учитељски збор подноси предлог о »Оснивању школског музеја«. Предлог је уступљен био П. Терзину, који је говорио о користи, коју би имали од музеја, те предлаже да се умоли всл. Школски Савет, нека припомогне, да се музеј и оствари. — Јов. З. *Медурић* говори о томе, како смо ми Срби богати у предлозима, али никад не размишљамо о средствима, помоћу којих да се честито оствари предлог. Како ни овде то није учињено, предлаже да се предлог врати сомборском сремском збору, да нам поднесе нацрт како да се оснује школски музеј и из каквих средстава. — Усвојен је предлог Терзина.

Јеврем *Миковић* имао је један предлог, но како се он односи на председника Д. Стојшића, замолио га је да напусти збор и умољен је М. *Алексић* да заузме председничко место. Миковић говори како је учитељство одликовано тиме, што је и један учитељ ушао у највише школско тело и што је учитељу привремено било поверено замењивање глав. школ. референта, па пошто је тај наш друг и воље показао у том раду па и успеха, као што је стручна анкета, за коју је правила зготовис наш друг, предлаже да се записнички изрече захвалност Душану *Стојшићу* те да се умоли да интересе школе и учитељства вазда са оном љубављу заступа, са којом је и до данас то чинио. О самом предлогу говорио је и Јов. З. *Медурић*, који се са предлогом слаже, после чега једногласно буде предлог усвојен.

Идући збор ће се одржати опет у Ст. Бечеју.

Ето, тако је текао овај збор. Морам признати, да је дочек од стране Бечејаца био врло хладан; можда је томе узрок њихов друштвени живот, у коме се налазе!

Извештач.

Политички преглед.

— **Србија.** Како један бечки лист дознаје из Београда, преговори, које су представници либералне странке ради реорганизације ове странке држали у Београду, нису имали успеха. Узрок томе неуспеху је то, што је лична противност између Ј. Ђ. Авакумовића и Стојана Рибарца врло велика. Ако је тачна вест истога листа, онда место досадашње две либералне фракције има сада четири.

Штета је, што је оваково стање у најстаријој политичкој странци у Србији, јер земљи би нарочито данас требала добро организована опозиција.

— **Ст. Србија и Македонија.** Комитски шеф *Грујев* налази се у битољском вилајету; он намерава да пропутује вилајетом, да учврсти растројену комитску организацију и да четовође, који се повукоше, приволи да се врате четовању. Народ се слабо одазива комитама.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 25. августа 1904.

— **Верење.** Г. Веселин *Главашки*, млади новоизабрани српски народни учитељ у Бегечу, верио

се са госпођицом Олгом *Радаковом*, свршеном приправницом. Младим вереницима честитамо најсрдачније и желимо им сваку срећу у њихову будућем брачном животу!

— **Умесна примедба.** „Београдске Новине“ под насловом „За осуду“ доносе ову белешку:

„Полуслужбени орган српске владе „Самоуправа“, кад год поведе реч о Србима из негдашње Војводине, назива их „пречанима“, па је тако урадила и у своме ономадашњему извештају са славе манастира Раковице. Да употребу те погрешно сковане речи редовно невидимо у „Самоуправи“ сматрали бисмо да је то случајна омашка каквога сарадника и не би смо се на њу ни осврнули, али кад „Самоуправа“ то скоро редовно чини, онда њеним редакторима морамо скренути пажњу на то, да је реч „пречани“ једна сокачка, *погрешно скована реч*, и да је они, у интересу угледа свога листа, у коме треба да буде писмених људи, ваља да избегавају. Реч „пречанин“ обележава уопште човека, који живи преко неке реке од онога, који о њему говори. За нас Србе из Србије, према томе били би пречани сви они, (без разлике народности) који живе преко Саве, Дунава, Дрине и т. д. За Моравце, Тимочане, Колубарце и т. д. с једне стране тих река, били би пречани сви, који живе на њиховој другој обали, и обрнуто. Кад дакле реч „пречанин“ не означава народност, онда је грешно служити се њоме, кад говоримо о својој рођеној браћи, за коју лепо можемо рећи да су *Срби с оне стране Саве и Дунава*, као што за босанске Србе велимо да су *Срби с оне стране Дрине*. Уз то реч „пречанин“ и сувише одаје наш грешан сепаратизам и партикуларизам, од кога треба да се уздржава бар полуслужбени орган српске владе. Толико за сада.“

Ово је са свим умесна примедба, јер је заиста непријатно сваком овостраном Србину кад чује из уста своје браће из краљевине, да нас зову „пречанима.“

— **Српска народна библиотека у Котору.** Слабе културне прилике, у којима се налази наш народ у овим крајевима, доведоше нас до замисли, да би много допринела народном васпитању једна српска народна библиотека.

Што замислисмо то и остварисмо. Пре годину дана прослависмо педесетогодишњицу Бранкове смрти и том приликом основасмо прву српску народну библиотеку у Котору.

Подузеће је обзиром на наше прилике доста смело. Свакако већ при оснивању рачунали смо на народну помоћ, ослањајући се на то, да никоме, ко српски мисли и осећа, није и не сме бити индиферентно, да ли српски народ напредује и назадује ма у којем погледу.

Позивамо овим све пријатеље народног добра да нас потпомогну према силама и приликама.

Ово се односи у првом реду на наше књижаре, уредништва књижевних листова и књижевнике, затим на свакога, ко може да нам у овоме помаже. Прилози у књигама, књижевним листовима и новцу примају се са захвалношћу.

Све се шаље на адресу: Радослав Жуткић трговац — Котор — Далмација.

Моле се сва уредништва српских листова да ово прештампају.

Управа Српске Народне Библиотеке.

Новости са стране.

— **Бегство принцезе Лујзе од Кобурга.** Из Париза јављају, да је принцеза Лујза са Маташићем стигла у једно место у јужној Француској близу Лијона, где мисле да публикују један меморандум о самом догађају, који је толику сензацију изазвао у свима круговима. Јосиф Вајцер, ресторатер у Флориедорфу и главни помагач у бегству принцезе Лујзе, већ се вратио у Беч, где прича радозналим новинарима историју своје авантуре. По њему о душевној болести код принцезе не може бити ни говора. На њега је принцеза оставила утисак потпуно нормалне жене. Њена храброст, њена иницијатива и целокупно држање у моменту, када јој је претила највећа опасност показују, да је она способна за прибраност свога духа, коју душевно болесна лица нису у стању показати.

Вајцер даље вели, да је намера и принцезе Лујзе и Маташића, да принцезу подвргну поновном лекарском прегледу, али од лекара, који неће бити подмићени њеним мужем. Најчувенији психијатри биће позвани да изврше тај преглед.

НОВИЈЕ.

Оксер, 24. августа. Министар-председник *Комб* држао је на једном банкету говор, у ком је нагласио, да влада тежи за тим, да све установе стави под превласт републиканске државе, да створи једну световну републику и да ослободи Француску сваке зависности од верске моћи. Како Ватикан већ 30 година неће да одржи обавезе у конкордату, влада је навестила прекид дипломатских односа. Нов конкордат држи Комб за немогућ.

* * *

Руско-јапански рат.

Петроград, 24. августа. „Русь“ јавља из Мукдена, да Руси напуштају и Мукден, јер се непријатељ налази на 400 километара од вароши.

Кронштат, 24. августа. Цаар је одржао смотру над ескадром балтичком и свугде је одушевљено дочекан.

Чифу, 24. августа. Јапанци су почели нов напад 17. августа против Порт-Артура и продужили га до 31. авг., кога су се дана повукли са свију позиција изузимајући Палунгчан и Чунгтан. 17. августа било је јаких напада на Ичен, али су *сви одбијени*. 20. августа у 3 сахата ју јутру Јапанци су напали силно на лево крило руско, али се око 6 сати повукли,, после чега су почели да бомбардују Порт-Артур. По извештајима руским Јапанци су изгубили приликом тих напада 8000 људи, а сами Руси око 3000 људи. И артиљерија са бродова у заливу учествовала је неко време у бомбардовању.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Бранника“.

Беч, 25. августа. Ратни министар Питрајх је на последњој аудијенцији, коју је имао код Њ. Величанства, реферисао владару о новом одбранбеном закону, у ком се у принципу већ примењује двогодишња војничка служба. Тај зак. предлог поднеће се обостраним саборима, чим се састану.

Лондон, 25. августа. По једној петроградској вести сенатор Платов наименован је за министра унутрашњих дела.

* * *

Руско-јапански рат.

Токио, 25. августа. Североисточно од Јантаја било је жестоке битке; Руси су се повукли с оне стране Јантаја, који Јапанци поседоше.

Мукден, 25. августа. Много војске отишло је на југ, да заштити повлачење Куропаткиново.

Петроград, 25. августа. Скорим ће се мобилизирати веће масе војскее.

Петроград, 25. августа. Куропаткин јавља, да је руска војска ономадд отишла према северу и тиме измакла изз опасног положаја, у ком се налазилаа, јер јој је непријатељ загрозио и на усском фронту и на левом крилу. Преко дана је лево крило било заплетено у аријергардни бој, али је било само малих губитака.

Мукден, 25. августа. Руси су напустили станицу Тајце.

Чифу, 25. августа. Синоћ се чула топовска ватра од Порт-Артураа. Руси данас очекују општи напад са суваа и с мора.

Занзибар, 25. августа. Једна енглеска крстарица нашла је руске ккрстарице „Петербург“ и „Смоленск“ близзу Занзибара и предала им цареву заповест, да се врате у Европу. Крстарице то одмах и учинише.

Мукден, 25. августа. Руска војска се повлачи не у Мукден, него уу Телин.

Чифу, 25. августа. У Дјалњем леже у болници 1000 Јапанаца, оболлелих од болести „берибери“. која се свршује најбржом смрћу.

Токио, 25. августа. Курооки је код Јантаја наишао на јак отпор ккоји је он тек после вишедневне борбе могаао да сломије. Тиме се објашњује, да се Русии могли повући.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Српска Омладина, у колико се досад организовала, зна да јој је прва дужноост самообразовање и радени препород. Друкчије нема наде, да ће данашња ђачка омладина, и она од сутра, бити апостол разумног и паметног живота, народне културе, носилац племенитих човечних идејала.

Зато се пожурила те је наумила издати књигу универзитетског професора и великог ђачког пријатеља

ЖИЛА ПЕЈОТА

Образовање воље

као прву књигу

„ОМЛАДИНСКЕ КЊИЖНИЦЕ“.

уверена, да ће бити бериметна као младим усевима ђурђевска киша. Уверена, да сад сваки ђак, сваки умни радник, добива драгоценог пријатеља који ће га пратити узастопце кроз читав живот. И служити му саветима, чија се вредност може тек слутити. Савети ће помоћи ђаку, да очува здравље тела и душе, да обогати душу своју живим знањем и тежње своје племенитим човечним идејалима. А омладина се узда, да ће ти савети крајем сваке школске године послати у наш народ по десетак учитеља и професора, правобранилаца и лечника, који ће видати народ од зла, што му подгризају тело и душу, прече напредак српске културе и грађанских врлина у њој; који ће хумани, и свежи, чисти од сваке предрасуде, служити истини и друштвеној правди, и као слободни, снажни младићи прогонити сваку неправду. Ти савети ће помоћи и свима онима умним радницима, школованим људима, који су већ ушли у живот, отишли на село, где народ живи традиционално, а не рационално, ушли у градове, где је већ унапред скован калуп за живот учених капуташа, па су пали у загрљај животу пијаних и лених незналица на селу или несавесне, исто пијане, неинтелигентне интелигенције по градовима. И позваће их на нов живот.

Јавни наш живот показује, открива умним радницима многе нове стазе, многе њиве народне које плачу за свежим душама и вредним сејачима. А ова ће нам књига показати како да постанемо, како да успркос силним непријатељима останемо врени и вредни сејачи, честити пастири и добри.

Српска дакле Омладина јавља свима умним радницима, свима онима који су ђаци, који су икад били ђаци, или хоће да постану ученици *ствари добре*, да се штампа књига, без које они не треба да буду, коју не треба са свог писаћег стола да склањају у претинце, нити да је затварају, склапају.

Књига ће изнети око 20 табака 15+24 cm. вел., а цена ће јој бити у дивном платненом повезу само *2 К 60 пот.* Претплату треба слати Српској Манастирској Штампарији у Карловцима.

☛ Молимо све омладинце и пријатеље омладине, да својски приону око скупљања претплате на ову златну књигу. Скупљачи добивају 10% попуста. Књиге ће им се разашиљати само за готов новац.

☛ Ко жели добро српској омладини и српском народу и хоће да то и на делу покаже, а може му бити, учинио би велику задужбину, кад би поклањао ову златну књигу ђацима и то не само добрим, него и рђавим, које треба поправљати.

Уређивачки Одбор „Омладинскога Гласника.“

Списак

добровољних прилога приликом концерта Срба учитеља у Новом Саду, на Ивањ-дан 1894. у корист Српског Учитељског Конвикта у Новом Саду.

По 30 К: Централни Кредитни Завод у Новом Саду. — По 10 К: Његово Високопреосвећенство г. Митрофан, епископ бачки; Милан Ивковић, књижар; Н. Н. — По 2 К: Гавра Плавшић, апотекар; Јован Живојновић, професор; Јован Јерковић; Мица Бандић из Кикинде; Светозар Стојановић, трговац; Велинка Ђорђевић из Ирига; Александар Марковић, правник; Н. Н.; Филип Михајловић; Ђорђе Ивковић, власник штампарије. — По 1 К: Андрија Плавшић; Теодор Јојкић, бележник из Ирига; Милан Бандић и Иван Бандић из Кикинде; Ђурица Суботић; Вукосава Симендићева из Сомбора; Лука Алексијевић; Бранимир Мијатовић, Паја Ђурчић. — По 60 потура: Ђурица Козловачки из Вел. Бечкерека. — На свима овим прилозима захваљује

Одбор.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 25. августа 1904.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	— —	20	К ———	п.
Жито ново друге каквоће	— —	19	„ ———	„
Наполица стара	— — — — —	18	„ ———	„
Зоб — — — — — — — — —		18	„ ———	„
Јечам нови — — — — — — —		14	„ 20—	„
Кукуруз стари окруњен	— — —	14	„ ———	„
Кукуруз нови окруњен	— — —	—	„ ———	„
Клипови — — — — — — —		7	„ 20—	„
Пасуљ бели нови	— — — — —	29	„ ———	„
Пасуљ жути нови	— — — —	29	„ ———	„
Вика — — — — — — — — —		—	„ ———	„

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ!

Она г. г. трговци и гостионичари, који требају било какову количину

ЧИСТЕ ШЉИВОВИЦЕ

те који желе да се под њином контролом пече нека се изволе на потписаног обратити.

Код веће количине, и ко има властитих буради, јефтиније.

ДУШАН ТОДОРИЋ,
печиво сремске шљивовице.

414 6—6 **Стара Пазова (Срем).**

Учитељи!

Ви сад лупате главу

где да узмете за ову школску годину

школске књиге

и остали школски прибор!

А ТО БАР НИЈЕ ТЕШКО ЗНАТИ:

само код

СТАНКОВИЋА и МАРКОВИЋА

у Новом Саду

који су баш сад отворили

— књижарницу —

па имају свега, што вам треба, а **млади су људи** па не само да их треба помоћи, него ће Вас они најбоље послужити и даће Вам највећи рабат!

ПРОБАЈТЕ И УВЕРИЋЕТЕ СЕ.

408 9—10

7144/1904. tkv. szám. 419 1—1

Kivonat az árverési hirdetményből.

A titeli kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Ruchwald Gyula és Grosz Herman végrehajtatóknak, továbbá az 1881. évi LX. t. cz. 166. §-a alapján csatlakozottnak tekintendő az Ujvidéken székelő Maticza Szrbszka kezelése alatt álló Gereszki F. Atanász féle alapitvány, továbbá Davidováez Darinka valamint Koda A. Zórka végrehajtatóknak, Sovlyánszki Gávra és Jelena végrehajtást szenvedettek ellen 240 korona, 230 korona, 800 korona, 800 korona és 500 korona tőke és járulékai iránt folytatott végrehajtási ügyében az ujvidéki kir. törvényszék s a titeli kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság területén a sajkásgyörgyi telekkönyv 814. számu lapján Sovlyanszki Gavriló és Jelena illetve ez utóbbi után kiskoru Sovlyanszki Dusán és Mária nevén felvett 472. számu ház, 800 négyszögöl házhely 267 korona, Af. 150., Cf. I. 72., D. 4., Cf. II. 160., Cf. II. 65. és E. 439. hrszámu 1 hold szántó, 800 négyszögöl szántó 800 négyszögöl heréskert a végrehajtási törvény 156. §-ának utolsó bekezdése alapján együttesen 1929 korona becsáron nyilvános árverés utján el fog adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés az ingatlanok kiskoru Sovlyanszki Dusán és Mária illető 1/2 rész jutaléknak, 1/5 részére Sovlyanszki Gávra javára bekebelezett életfogytiglani haszonélvezeti jogot nem érinti. Amennyiben azonban az ingatlanok a haszonélvezeti jog fentartásával oly áron adatnának el, mely az azt megelőző körülbelül 9000 korona követelés kielégitésére elégnek nem mutatkoznék, az árverés hatályon kivül helyeztetni s az ingatlanok ugyanazon határnapon az a haszonélvezeti jogra való tekintet nélkül ujból eladatni fognak.

Határnapul az 1904. évi oktober hó 4. napjának délelőtti 10 órája Sajkásgyörgye község házához kitűzetik oly hozzáadással, hogy az ingatlan ezen határnapon a becsáron alul is el fog adatni.

Kikiáltási ár a fenti becsár a melynek 10%-át venni szándékozók készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi 3333. számu Ig. Min. rendelet 8. §-ában kijelőlt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről szabályszerű elismervényt átszolgáltatni kötelesek.

Vevő köteles a vételárat 3 egyenlő részletben és pedig az elsőt 15 nap, a másodikat 30 nap és a harmadikat 45 nap alatt mindig az árverés jogerejétől számitva és pedig mindig az árverés napjától számitott 5%-os kamatokkal a titeli m. kir. adóhivatalnál lefizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámittatni.

Kelt Titelen, 1904. évi junius hó 28. napján. A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóságnál.

Lestyánszky.
kir. járásbiró.

ЈОВАНА ШОМАНА СИН

СТЕВАН ШОМАН,

каменорезац и поседник мајдана.

I. јужно-угарска фабрика десинованих тучних и цементних **плоча.**

Творница у својој новој кући — до хотел Фабрије дунавска улица број 8.

Највеће стовариште надгробних камења

Филијала: у средини дунавске ул. бр. 24.

Основана у НОВОМ САДУ. 1865. год.

275 57—

ВРЛО ЈЕФТИНЕ ЦЕНЕ!

код

Браће М. Поповића

У НОВОМ САДУ

а купује се у галантеријском и беле робе одељењу:

СУНЦОБРАНА,
КИШОБРАНА,
КОШУЉА СВАКЕ ВРСТЕ
мушких и женских.
ГАЋА,
КРАВАТНИ
за мушке и женске.
МАНЦЕТНИ, МИДЕРА,
жупона,
рукавица сваковрсних,

ВУЛОВА и ВУНИЦЕ
разне сорте
КОФЕРА,
ТОРБИ,
НОВЧАНИКА,
ШТАПОВА
као и разних других
ПРИБОРА
потребних за
шнајдерке и машамоде
и т. д. и т. д.

Молимо за посету да се уверите о врло доброј роби

И ВАНРЕДНО ЈЕФТИНОЈ ЦЕНИ.

Нови Сад, 1904. 404 3—3 **Браћа М. Поповић.**

ЗНАТНО СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ! ЗНАТНО СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ!

ТРГОВИНА НАМЕШТАЈА

филијала Божић и Мецинг у Новом Саду.

Због превеликог производа наше Осечке творнице кућевног намештаја у стању смо од данас нашу припознату солидну и богато израђену робу: **као спаваће собе, ручаонице, салоне** и т. д. и т. д. давати са знатно сниженим ценама, те најучтивије умољавамо врло поштовану публику, како из места тако и са стране, да овом приликом изволи нашу радњу што боље посетити.

За солидну и брзу послугу јамчимо.

Са поштовањем 280 18—52

Божић и Мецинг

Дунавска улица број 36. у г. Пајевићевој кући.

По високој ко. земаљској влади проглашена лековитом водом рудницом

чиста алкаличко-муриатичка

апатовачка киселица

није само најбоље и најздравије

столно пиће,

већ је и најкорисија и најгласовитија

лековита вода

која је од првих лечничких ауторитета препоручена и делује ненадкриљиво код болести **желудца, плућа, гркљана,** разних **катара, астме, мехура, каменица, хемороида** (златне жиле), **натеклих и зрнатих јетара, жгаравице** и разних **женских болести.**

Одликована са 13 златних и сребрних колајна.

„Управитељство врела Апатовачке киселице“

ЗАГРЕБ, ИЛИЦА бр. 17. 101 35—100

Добива се у свим лекарнама, трговинама мирођија, ресторацијама и гостионама.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“. **Штампарија деоничарског друштва "Браника."**